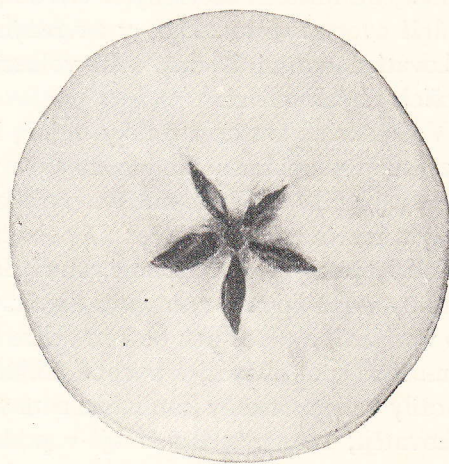
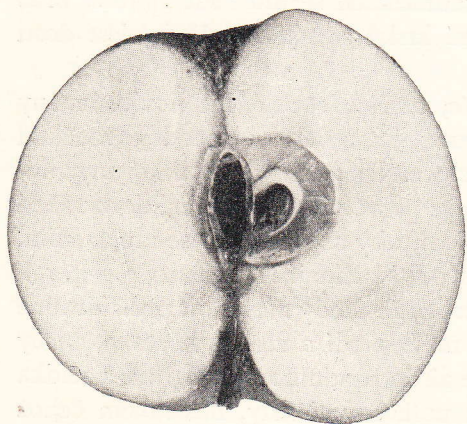

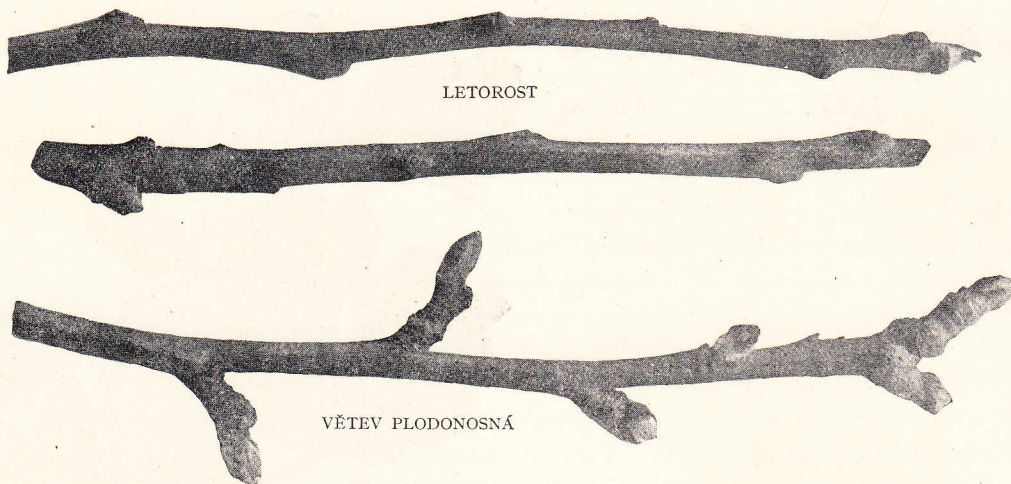
Jan Říha ČESKÉ OVOCE

JABLKA

Čís. 56.

ČERVENÉ TVRDÉ - *Purpurroter Cousinot* - *Cousinotte Rouge d'Hiver*

ČERVENÉ TVRDÉ

O tomto všeobecně známém jablku není třeba mnoho psáti. Kde a jak vzniklo, nikdo neví, známo jest však odpradávná. Leroy se domnívá, že pochází z Holandska. Němci tvrdí, že jest to jejich odrůda a zrovna takovým právem můžeme si je i my přivlastňovati. Neví se ani, od kdy se pěstuje, že však již odedávna, toho důkazem jsou prastaré, veliké naše stromy, jichž se nalézá takový počet po našich sadech, jako žádné druhé odrůdy. Oblíbenost tu lze přičítati jen tomu, že toto jablko se spokojí se vším. Každá půda jest mu dobrá, ať jest suchá nebo vlhká, živná nebo hubená, spokojí se i se štěrkem, jen když jest promíšen aspoň poněkud hlinou. Jen v krutých, nepropustných jílech špatně prospívá. Není tím ovšem vyloučeno, že by se snad za lepších poměrů nedařilo, naopak, čím lepší půda, tím statnější stromy, které skýtají tím větší ovoce. Ale kde již nechce nic růsti, Červená jablona přece ještě roste. Pěstovati by se měly jen vysoké stromy, v sadech, polích, podél příkopů, na silnicích, stráních, všude, kde jiné druhy skýtají špatný užitek; na místech otevřených větrům, vysoko v pohořích, vůbec na každém místě, kde vydrží ovocný strom. Zato v zavřených, dusných zahrádkách se mu vede špatně, brzo rakovatí a odumírá, chce míti volnost. K pěstování krsků se nedoporučuje, jest dosti lepších jiných odrůd.

Ve školkách rostou stromky bujně, kolmo do výše, tvoříce statné, kuželovité kmeny rozvětvují se mohutně kolmo do výše ve veliké koruny, jichž větve se později poněkud odklánějí, takže koruna nabývá vysoko kulovitěho tvaru. Po letech se mají koruny hlubokým řezem zmladiti, k čemuž pobádá ta okolnost, že po větších začnou náhle vyrážeti bujné letorosty, „vlky“ zvané, které dávají jaksi pokyn, aby se neotálelo se zmlazením. Stromy vyraší poznovu mohutně a záhy opět plodí. Roditi začínají velmi brzo, 3.—4. rok po vysazení, a plodí pak ob rok velice hojně, často tolik, že plody zůstanou příliš drobné a musí se spotřebovati k výrobě jablčáku, mezitím málo plodí a zřídka se stane, že by úhořily vůbec. Stromy jsou na volném vzduchu všude až do pozdního stáří zdravé a zřídka rakovatejší, zato plísňe začínají v posledních letech poškozovati listy, následkem čehož často v polovici léta z polovice opadají. Plody jsou dosud ušetřeny tohoto zla a jsou úplně čisté.

Letorosty narůstají dlouhé a štíhlé, ke konci slábnou, pod oky se prohýbají zcela mírně a pokrývá je černavá plst; barvu mají světlehnědou, ve stínu zelenavě hnědou a jemný,

stříbřitý závoj pokrývá dolejší jich část; jemné, žlutavé tečky se rozptylují řídko a nenápadně.

Velká, jak dlouhá tak široká oka přiléhají, špinavě šedá plst je kryje a jsou na patkách o málo než oka vyšších, klínovitě prohnutých, s třemi mohutnějšími, delšími žeběrky.

Poměrně malá květní poupata, jichž se vyvinuje velké množství, jsou štíhlá, červenavě hnědá a pokrývá je tmavě šedá plst. (Viz obraz.)

Poměrně velké, tmavě zelené, lesklé, na spodní straně vlnaté listy bývají dlouhé asi 90 mm a široké 67 mm, mají tvar široce a okrouhle vejčitý, krátké, jako nastavené špičky, hruběji, často dvojmo tupě pilovitě zoubkované kraje a dlouhé asi 20 mm řapíky, opatřené delšími, kopinatými palisty; jiné bývají menší, zužují se do delších, klínovitých špiček, takže mají tvar více vejčitý. Na plodonosných větévkách bývají při stejné šířce o hodně delší, mají tvar eliptický, kraje mnohem drobněji zoubkované a delší, slabší řapíky.

Stromy vykvétají pátý, šestý den jabloňového květu, kvetou vždy velice hojně, zdlouhavě, což vždy zajišťuje jakousi úrodu; karmínová poupata jim dodávají v době rozpuštění krásného růžového vzhledu. Jednotlivé květy, široké 40—43 mm, červenavé a bělavě prokvétalé jsou sestaveny asi tak, že plátky se nedostihují vzájemně. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz byl zhotoven podle plodů se starých stromů, rostoucích v okolí Chlumce n. Cidl., a znázorňuje plody střední velikosti při velké úrodě ve váze 90—100 g, většina jich zůstane ještě menší, při skrovnější úrodě bývají naopak větší, vážíce až 120 g. Těžší plody se objevují jen výjimkou. Tvarem se liší jen tak dalece od sebe, že mnohé plody bývají zdánlivě vysoké, ve skutečnosti jsou však jak vysoké, tak i široké, k temeni se zužují více a mají tvar vajíčka, jiné bývají o něco nižší než širší, mají téměř o něco širší, čímž se zdají více okrouhlými. Jednotlivě se najdou skutečně plody, které jsou vyšší než širší; jedna strana bývá vždy o něco nižší.

Zavřené kalíšky, zřídka pootevřené, zelenavé a zahnědlé, vlnaté, jsou sestaveny z širokých ústů, které se u spodu k sobě tísní, proti sobě se kloní, vztyčují se, mají suché špičky ven převislé a vězí v jamkách menších, ploše žebérkatých; některá z těchto žeberek se táhnou zcela ploše přes celý plod, aniž rušila jeho kulatost.

Velké plody mívají stopky silné, napolo zdužnělé, a zcela kratičké, menší je mívají slabší, dřevnaté, červenavé a asi tak dlouhé, že jamky přečnávají o 5—8 mm. Jamky bývají poměrně široké a dosti hluboké, zelené a jemné, často jaksi kruhovitě porezavělé, mnohdy se rozptyluje rez z nich paprskovitě kolem.

Hladká, mnohdy až kluzká slupka se leskne a bývá jednak podle stáří stromu, jednak i podle půdy, v níž roste strom, různě zbarvena. Základní barva bývá zelenavá a později žlutne. S mladých stromů bývají plody často jen na slunečné straně, jindy kolkolem, pěkně nahnědle karmínově pruhované, jiné mají slunečnou stranu tmavě červenou a do stínu se rozptylují bledší pruhy, najdou se však též plody zvláště na starých stromech, které jsou celé tmavě červené. Většina plodů bývá rzi prosta, najde se jich však dosti, po kterých bývá roztroušena jemná rez, na způsob řídké neb hustší sítky. Šedé, jemné tečky se rozptylují řídko a zcela nenápadně.

Dostí jemná dužnina bývá bělavě žlutavá, se starších stromů někdy jen zcela málo, jindy více, zvláště směrem ke kalíšku pěkně začervenalá, hustá a tuhá, později měkčí a šťavnatá má chuť dosti dobrou, prostě sladce navinulou.

Podkališí má tvar nálevky s úzkou, hlubokou rourkou, od něho se táhnou zelenavá, zřídka růžová vlákna, obklopující jaderník. Ten má úzkou, dutou osu, do které se otvírají dosti prostranná, po stěnách řídko natrhaná pouzdra uzounkou štěrbinou, bývají však i zcela zavřena; každé pouzdro chová 1—3 plně vyvinutá jádra, baňatá, ostře zakončená a hnědá.

Češe se zároveň s Panenským v první polovici září a nikdy nevadne. K potřebě dospívá a při tom libě voní koncem prosince, podle předchozího leta i o něco dříve a udrží chuť

i šťávu až pozdě do léta. K jídlu jest později, kdy již nejsou jiná jablka, dosti dobré. V obchodě si ho velmi váží pro pěknou, červenou barvu a výbornou vlastnost, že lze je beze škody i daleko zasílati zcela bez obalu. Po veliké úrodě zbývá obyčejně množství drobných plodů, které se dají jako jiné spotřebovati na všemožný způsob, zvláště k výrobě jablčáku se hodí výborně, neboť dávají dobrý nápoj zlatožluté barvy.

Mezi lidem má jméno „Panenské“, a to z té příčiny, že se po rozkrojení rdí jako panenka, a jen místy je jmenují správně a krátce „Červené“. Vedle této odrůdy se vyskytují stromy, které skýtají plody vždy úplně tmavě červené a po rozkrojení uvnitř krásně začervenalé, této odrůdy si váží sadaři více. Německí autoři učinili z tohoto míšence zvláštní odrůdu, popisující ji pod jménem „Der Blutapfel“ (Krvavé jablko), což dalo podnět k tomu, že bylo použito jména „Krvouš“ ve Stollově „Oester.-ung. Pomologie“.

Bláha o něm poznamenal, že jest pro veškeré polohy a půdy a nejtrvanlivější z jablek.

V zahradách Zemského pomologického ústavu v Troji je chováni pod jménem Tvrdé červené čís. 111.

Popisy lze nalézt: Thomayer „České Ovoce“ čís. 6, „Moravské Ovoce“ čís. 38, Jablko červené tvrdé, „Handbuch der Obstkunde“ čís. 383, Engelbrecht „Deutschlands Apfelsorten“ čís. 506, Purpurrother Cousinot, Leroy „Dictionnaire de Pomologie“ čís. 126, Cousinotte Rouge d'Hiver, „Deutsches Obstcabinet“ Grosser Rother Pilgrim.

Z vedlejších jmen jsou známa: Kardinálka zimní (na Moravě), Krvavé, Krvouš, Kuzinotka, Buraczek, Milerosa purpurea, Carmosinroter Kastanien Apfel, Cluster Apple, Cousinotte Rouge-Pourpre, C. Rouge-Pourpre d'Hiver, Doxaner Rote R., Doxener Rote R., Eisen Apfel, Englische Büschel R., Gemeine R., Grosser Roter Pilgrim, Jagd Apfel, Koller Apfel, Petite-Cousinotte d'Hiver, Pretiosa, Purpurroter Winter Cousinot, Rhoner, Roode Schager, Roode Zoete, Rote R., Roter Henschel, Roter Taffet A., Taffetas Rouge.

ČERVENÉ TVRDÉ – *Purpurroter Cousinot.* – *Cousinotte Rouge d'Hiver.*